

Побудова оборонної системи країни в нових реаліях

Володимир ШЕВЧЕНКО,
народний депутат України
першого скликання, полковник

Події останнього року наочно переконують, що державність України опинилася під великою загрозою. Про це свідчить, зокрема, те, що агресор за своїми ресурсами, досвідом ведення воєнних дій і рівнем озброєнь значно перевищує Україну. Агресивна державна ідеологія Російської Федерації спрямована на відновлення імперії щонайменше в межах колишнього СРСР. Тому сподіватися, що нинішній воєнний конфлікт вдасться врегулювати швидко й малими силами, немає підстав. Ми є свідками такої ситуації, коли ліквідація української державності стала для РФ ключовим завданням на шляху до відновлення її імперського статусу; завданням, від якого значною мірою залежить саме її існування, оскільки ця держава не бачить свого майбутнього без такого статусу. А Україна – єдина з колишніх радянських республік, котра здатна чинити опір відновленню імперії. Інші до такого спротиву не готові морально. Тож Україна відстоює нині не лише свою незалежність, а й незалежність інших колишніх республік СРСР, зокрема й середньоазійських, тому є перешкодою до відновлення імперії та поширення агресії Росії на терени Європи.

Підготовку до агресії проти України РФ розпочала практично відразу після розпаду СРСР і вела за кількома напрямками: військово-політичним, ідеологічним, економічним. Усі ключові військові посади за колишніх президентів обіймали представники російських спецслужб. Поширилося це з 1994 року за президентства Леоніда Кучми. Багато хто з його адміністрації мав проросійську орієнтацію. Такою була ситуація і в силових структурах, і в інституціях, котрі визначають освіту та ідеологію країни. У цей період розпочалася широкомасштабна підривно діяльність проти України, не тільки економічна й військова, а й ідеологічна, що наразі бачимо у вихованому в антиукраїнському дусі покоління в деяких регіонах нашої країни.

Водночас у ті часи Україну брали в кільце угруповання військ РФ. Саме з цією метою РФ зробила все можливе, щоб зберегти потужне військово угруповання в нижньому Подністров'ї, базу військово-морських сил у Криму, як і сам Чорноморський флот, численні військові угруповання вздовж суходільного українсько-російського кордону. Мало того, РФ ужила всіх необхідних політичних заходів, щоб залишити на території Білорусі свої стратегічні збройні сили і мати можливість у будь-який момент дислокувати свої війська до Білорусі для подальшого їхнього застосування проти України під гаслом «захисти руського мира». Отже, Україна опинилася в оточенні агресивно налаштованої ворожої держави з ядерною зброєю.

Фахівцям у військово-політичній сфері така спрямованість політики РФ щодо України давно була очевидною. Як і те, що РФ розпочне свою воєнну агресію проти України після розв'язання певних внутрішніх політичних проблем. Автор, зокрема, ще 1995-го неодноразово звертав увагу Леоніда Кравчука та чинного на той час Президента Леоніда Кучми на те, що Україна спокійно почуватиметься, допоки в Чечні триватиме війна. Після розв'язання проблеми цієї республіки Північного Кавказу РФ нарощуватиме агресію проти України аж до фази воєнного конфлікту, метою якого буде ліквідація української державності й повернення території України під безпосередній контроль Москви. Писав автор про це й у центральній пресі. Та тодішні керівництво країни не сприйняло застереження. Тому автор дуже скептично ставиться до зусиль Леоніда Кучми зробити щось корисне на переговорах у Мінську, адже він мав можливість уникнути нинішніх проблем ще на посаді Президента України. Запобігти агресії Москви можна було шляхом зміцнення обороноздатності України. Автора здивували недавні слова Леоніда Кравчука в прямому ефірі. На запитання стосовно ядерної зброї, він відповів, що ніколи не міг би подумати, що РФ колись нападе на Україну. Якщо посадовці такого рангу не розуміли очевидного, то як вони могли брати на себе відповідальність за національну безпеку і керівництво країною? Нині відомо, що навіть такі менш технічно розвинені країни,

як Пакистан і Північна Корея, мають зброю стримування. Є така зброя в Ізраїлю, що, на відміну від нас, не має потужного потенціалу (ракетобудування, атомної енергетики, видобування на власній території рідкоземельних металів). Україна свого часу мала всі можливості й компоненти для такої зброї (навіть Інститут ядерних досліджень), але сама відмовилася від неї. Тепер за це платимо багатьма жертвами, до того ж постала загроза втрати незалежності.

Колішні президенти України і водночас верховні головнокомандувачі замість того, щоб усяляко дбати про обороноздатність країни (у військово-політичному, ідеологічному, економічному аспектах), послідовно скорочували чисельність збройних сил, нехтували впровадженням новітніх озброєнь, руйнували військову освіту, наполягали на принципі позаблокового статусу України, що призвело до цілковитої руйнації оборонної галузі, уможливило безпрецедентні за своїми масштабами розкрадання військового майна й бюджетних асигнувань тощо.

Нинішні політичні умови диктують геть інші підходи до забезпечення оборони України – побудови нової системи функціонування всіх силових структур в єдиному комплексі, метою якої є збереження України як незалежної держави. В політичних колах дискутується питання щодо вибору системи розбудови оборонної галузі України за іноземними зразками, зокрема Швейцарії, Швеції,

інших країн Європи. З погляду автора, ці розмови мають абстрактний характер, адже ті, хто висловлюють такі думки, є далекими від практики військового будівництва та реалій воєнних загроз для України. Якщо шукати аналогії, то найближчим варто визнати Ізраїль, який перебуває в агресивному оточенні майже з усіх боків. Однак це оточення складається зі слабших країн, до того ж оборонна система Ізраїлю розвинена набагато краще й він має потужного союзника – США.

На відміну від Ізраїлю, Україна має лише одного небезпечного сусіда, військова міць якого, однак, є третьою в світі (після США й Китаю). Наша країна не має жодного надійного військового союзника й за роки незалежності так і не спромоглася увійти до якогонебудь могутнього оборонного блоку. Тому розмови про європейську чи ізраїльську моделі побудови державної безпеки є недоречними. Можна використати досвід мобілізаційних заходів, застосувати деякі аналогічні види озброєння, але ми мусимо побудувати власну систему безпеки й оборони з огляду на українські умови й можливості.

У найтяжчі часи (1948–1967 рр.) в Ізраїлі суміщали посади міністра оборони й прем'єр-міністра. Це давало змогу зосередити всі економічні, військові й ідеологічні ресурси в інтересах захисту країни. Кожен (навіть жінки), не кажучи про військових, захищав свою землю зі зброєю в руках. При цьому за потреби в найкоротший термін міг прибути до своєї військової частини, що було б непоганим прикладом для України.

Очевидно, що за нових умов Українська держава не зможе утримувати таку шалену кількість людей у погонах з різних силових структур. Економіка країни не витримає такого навантаження. Тому реформування МВС та інших силових структур має відбуватися з урахуванням зовнішніх загроз країни. Вочевидь, у державі має бути одна людина, яка контролювала б діяльність усіх силових структур, а також галузь оборонної промисловості. На думку автора, найкраще, щоб це був віце-прем'єр-міністр, він же міністр оборони. Водночас він був би генеральним замовником для оборонної промисловості, яка відтепер має спрямовувати свою діяльність насамперед на швидке забезпечення потреб оборони та інших силових структур, а вже потім – на торгівлю озброєнням. Поки що за весь період існування незалежної України було навпаки.

Також слід організувати єдину систему логістики для всіх силових структур України, що полегшить не лише координацію між цими відомствами, а й зменшить можливість корупції в них. Це також поліпшить постачання військових частин різного підпорядкування в умовах ведення бойових дій.

Як довела практика, кадрова політика в нашій країні не витримує жодної критики. Донедавна на посади, пов'язані з керуванням силовими структурами, потрапляли навіть спеціалісти з торгівлі курячими стегенцями.

І нині на найвищих посадах у силових структурах працюють люди, які майже відкрито були пов'язані з відповідними службами Російської Фе-

дерації, але, хоч як це дивно, щодо цього керівництво країни потребує більше доказів! У такий спосіб ці питання можна вирішувати в мирний час, а у воєнний – найменший сумнів у лояльності має бути предметом розгляду спеціально створеної комісії чи комісії парламенту. У нашого надмірно агресивного північного сусіда такі питання вирішують жорстко й миттєво. В Україні представники російських служб розгулюють вільно й обіймають високі посади. Тому й маємо укладання скандальних угод щодо енергоносіїв, саботаж тощо. Немає сумніву, що ворожі служби мають успіх у нашій державі через бездіяльність українських спецслужб.

У галузі оборони слід дотримуватися обов'язкового принципу, згідно з яким доступ до керівництва системою оборони можуть мати лише ті, хто раніше керував військами, формуваннями в Міністерстві оборони чи Національній гвардії, бажано з досвідом бойових дій. При цьому не може бути жодних сумнівів стосовно їхніх зв'язків з імовірним ворогом, як і щодо їхньої компетентності.

Хотілося б, щоб і в Українській державі започаткувалася традиція, коли в політику та на керівні державні посади приходять люди, готові віддати за Україну життя. Доречно тут згадати слова історичної постаті Другої світової війни – генерала США Джеймса Дуліттла: «Нема нічого міцнішого за серце добровольця, який у тяжкий для країни час робить крок уперед». Саме з таких має формуватися кадрова основа силових та інших життєво важливих структур України.

12

Ніла ІВАНЕНКО

«Ніка» знову наша!

Другий рік поспіль Національну премію Російської академії кінематографічних мистецтв «Ніка» в номінації «Найкращий фільм країн СНД і Балтії» присуджено українській стрічці. Цього разу це – картина «Плем'я» Мирослава Слабошпицького, що має вже 39 престижних міжнародних нагород. Нагадаємо: торік «Ніка» дісталася стрічці «Хайтарма» Ахтема Сеїтаблаєва (про це журнал «Віче» розповідав на своїх шпальтах).

Свіжий факт – незайвий доказ, що передусім ідеться про рівень фільму, а не лише про черговий прояв симпатії до України з боку академії, очолюваної Андрієм Кончаловським. Хоча останнє само по собі також тішить.

Мирослав Слабошпицький не був присутній на церемонії. Однак

зі сцени зачитали його звернення, в якому режисер, зокрема, наголосив: «Маю велику надію, що наступного року цю нагороду зможе отримати один із найталановитіших українських режисерів Олег Сенцов». У відповідь на ці слова зала вибухнула оваціями.

До речі, за підсумками опитування Бюро української кіножурналістики стосовно вітчизняного кінопрокату й кінопроцесу за 2014 рік, картину «Плем'я» експерти назвали найкращим фільмом минулого року, найкращою українською стрічкою року та стрічкою, яку треба було висунути від нашої країни на «Оскар». Мирослава Слабошпицького визнали особистістю 2014 року в українському кіно.

P. S. Парламентський журнал «Віче» повернеться до теми в одному з найближчих номерів.